

Důvěra politickým stranám – září 2011

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2011, v11-09</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>5. – 12. 9. 2011</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>984</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PV.47, PV.88</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>14. října 2011</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Gabriela Šamanová</i>

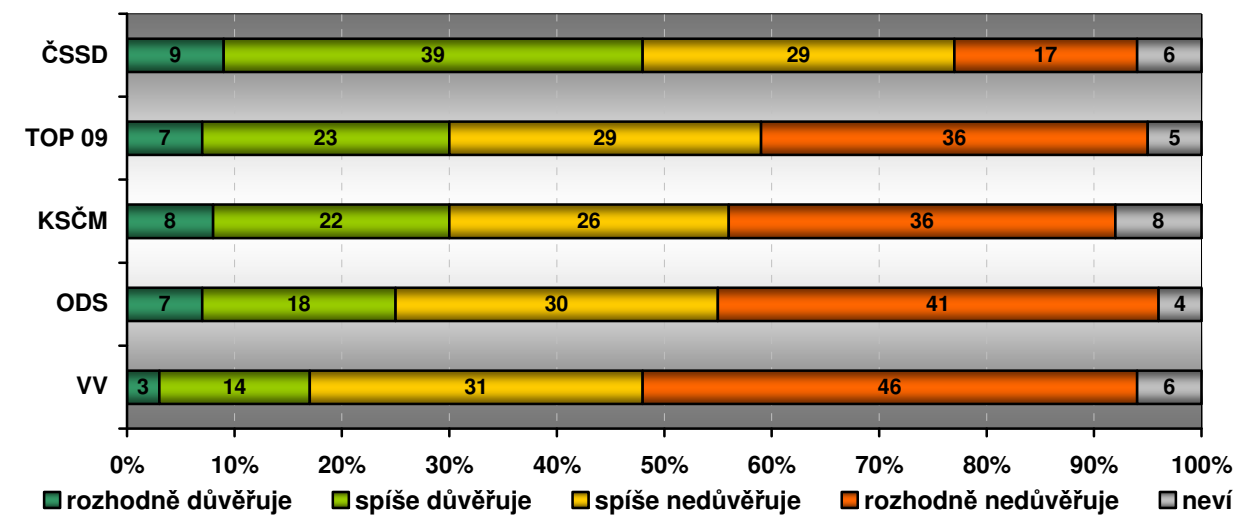
Součástí šetření Centra pro výzkum veřejného mínění, které se uskutečnilo v září, bylo hodnocení politických stran. Účastníci výzkumu vypovídali, nakolik důvěřují pěti největším parlamentním stranám.¹ Zjištění o míře důvěry bylo doplněno otázkou, kterou byly zkoumány názory na působení jednotlivých stran. Dotázaní se vyjadřovali například k tomu, nakolik jsou politické strany zárukou demokratických poměrů, do jaké míry jsou schopny obhajovat zájmy České republiky, disponují-li výraznými osobnostmi, či zda se pouze starají o získání moci.²

¹ Znění otázky: „Důvěřujete či nedůvěřujete následujícím politickým stranám? a) ČSSD, b) KSČM, c) ODS, d) TOP 09, e) VV.“ Možnosti odpovědí: rozhodně důvěřuje, spíše důvěřuje, spíše nedůvěřuje, rozhodně nedůvěřuje.

² Znění otázky: „Rádi bychom věděli, jaký dojem na Vás dělají některé politické strany. Postupně budu číst jednotlivé výroky a Vy mi sdělíte, zda se podle Vás hodí k dané straně: a) Řeší problémy rozvázně, b) Umožňuje rozvoj střední vrstvě, c) Má ekonomický program umožňující hospodářský růst, d) Je zárukou právního řádu a bezpečnosti občanů, e) Vyvolává zbytečné konflikty, f) Podporuje rozvoj podnikatelské sféry, g) Dokáže obhajovat zájmy ČR v zahraničí, h) Má výrazné politické osobnosti, i) Je zárukou demokratických poměrů, j) Svůj program zaměřuje na sociálně slabé, k) Stará se jen o získání moci.“ Možnosti odpovědí: ano, ne.

Graf 1 zachycuje rozložení důvěry a nedůvěry u stran působících v dolní komoře parlamentu. Po součtu odpovědí „rozhodně důvěřuje“ a „spíše důvěřuje“ byla v září 2011 nejdůvěryhodnější stranou ČSSD se 48 % důvěřujících respondentů, další v pořadí pak TOP 09 a KSČM se 30 % důvěřujících. ODS získala důvěru 25 % dotázaných. Nejméně důvěry požívají Věci veřejné s 25 %.

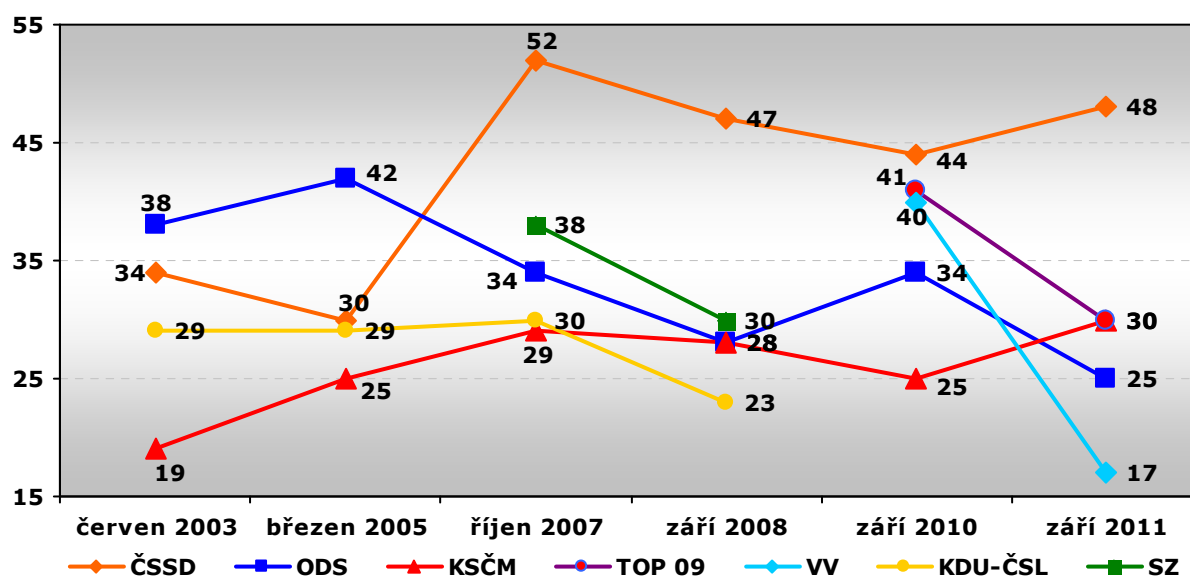
Graf 1: Důvěra politickým stranám

Pozn.: Položky v grafu jsou řazeny sestupně podle dosaženého skóre odpovědí „rozhodně důvěřuje“ + „spíše důvěřuje“.

Otázka mapující důvěru politickým stranám je pokládána opakovaně a umožňuje tudíž srovnání výsledků v čase (viz graf 2).

Graf 2: Důvěra politickým stranám - vývoj (v %)

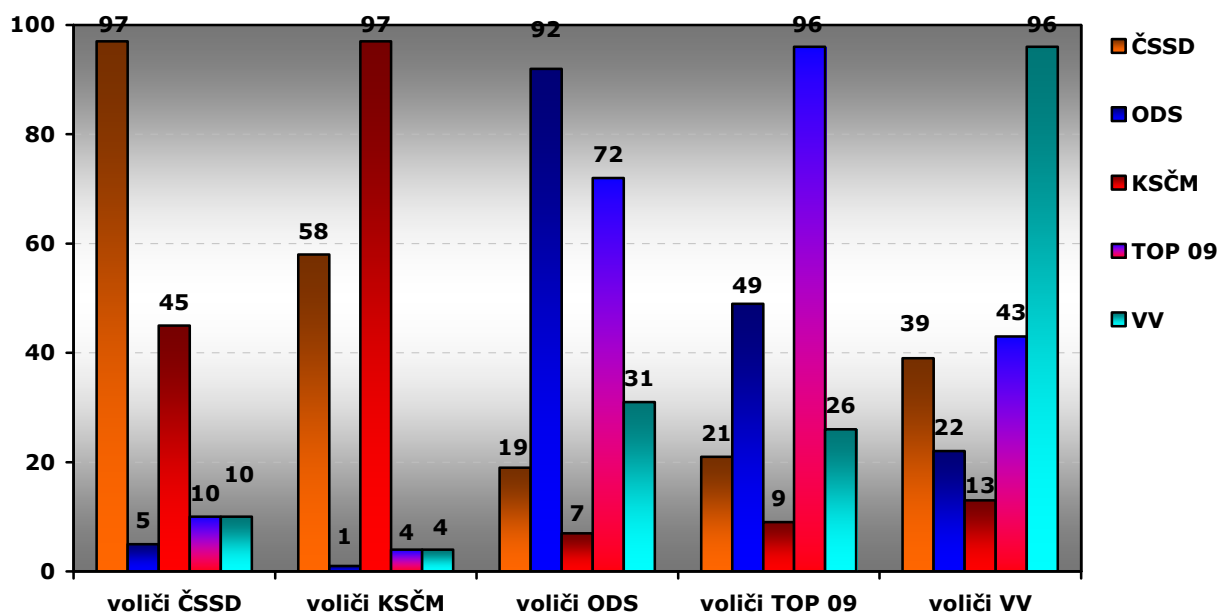
Pozn.: V grafu je znázorněn součet odpovědí „rozhodně důvěřuje“ a „spíše důvěřuje“.

Důvěra stranám je do značné míry vázána na aktuální politické preference. S tím také souvisí vliv případného vládního angažmá, jež důvěru občanů rovněž ovlivňuje. V roce 2007 vystřídali sociální demokraté na prvním místě v pomyslném žebříčku důvěryhodnosti do té doby vedoucí občanské demokraty. Zachoval se tak předchozí trend, kdy si největší důvěru udržovala nejsilnější opoziční strana. Komunistická strana Čech a Moravy se v roce 2008 vůbec poprvé dostala před některou z ostatních sledovaných stran, a to po poklesu důvěry v KDU-ČSL.

Také v roce 2011 je nejlépe hodnocenou stranou opoziční ČSSD. Výsledky z roku 2011 dále ukazují, že naděje vkládané do dvou nových stran nebyly podle většiny respondentů naplněny. V případě TOP 09 i VV byl zaznamenán výrazný propad důvěry občanů. Strana Věci veřejné dosáhla se 17 % důvěřujících dokonce historického minima a dostala se tak pod hodnotu Komunistické strany Čech a Moravy z roku 2003. Poměrně významný pokles o deset procentních bodů byl meziročně zaznamenán také u ODS. Důvěra opozičních stran naopak mírně posílila a KSČM se vůbec poprvé stala druhou (spolu s TOP 09) nejdůvěryhodnější stranou, když v počtu důvěřujících předčila nejen Věci veřejné, ale také ODS.

Následující graf 3 doplňuje informaci o důvěře stranám v kontextu stranických preferencí dotázaných:

Graf 3: Důvěra politickým stranám podle stranických preferencí (v %)

Pozn.: V grafu jsou zahrnuty odpovědi „rozhodně důvěřuje“ a „spíše důvěřuje“.

Důvěra stranám je úzce vázána na politické preference respondentů. Všechny strany mají důvěru naprosté většiny svých potenciálních voličů, důvěra preferované straně se pohybuje v rozmezí 92 až 97 procentních bodů. Větší zdrženlivost panuje ve vyjadřování podpory jiné straně než té, kterou by dotázaní volili do Poslanecké sněmovny. U voličů KSČM nepřesahuje důvěra stranám vládní koalice třináct procentních bodů, 58 % dotázaných, kteří by v parlamentních volbách volili KSČM, pak důvěřují ČSSD³. Důvěra voličů ČSSD vůči komunistické straně dosahuje 45 %. Z grafu je patrné, že se zřetelně oddělili vládní a opoziční strany. Tyto dva „bloky“ si důvěru navzájem projevují minimálně. Určitou výjimku tvoří vztah voličů VV k ČSSD, kdy mezi sympatizanty Věcí veřejných vyjádřily důvěru České straně sociálně demokratické dvě pětiny respondentů. V rámci vládní koalice požívá největší důvěru elektorátu jiných stran TOP 09, které důvěřuje 72 % příznivců ODS a 43 % příznivců VV.

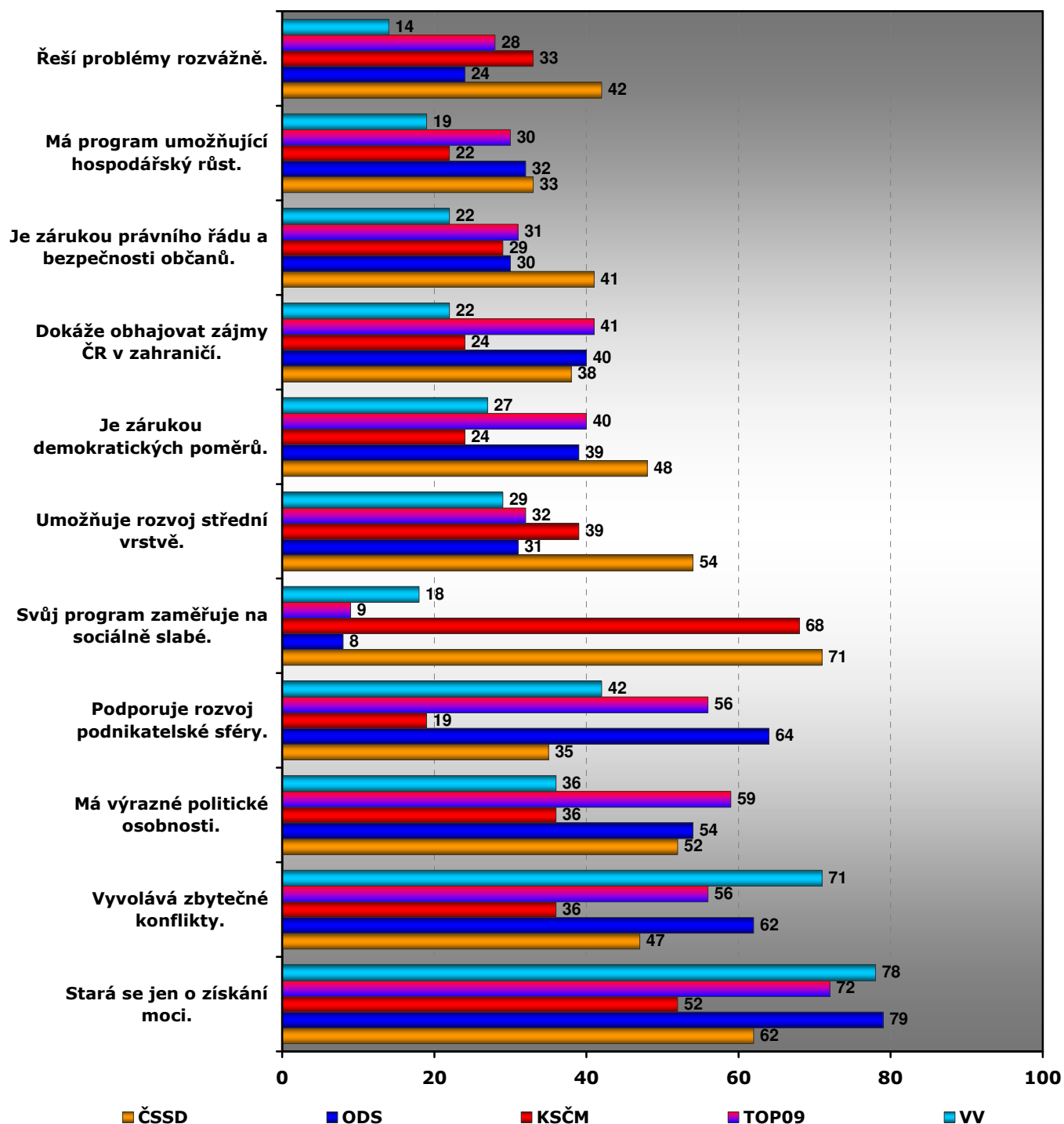
Další otázka byla zaměřena na podrobnější hodnocení pěti největších parlamentních stran. Respondenti byli požádáni, aby posoudili, nakolik pro jednotlivé politické strany platí vybrané výroky (viz graf 4). Jakkoliv jsou politické strany v jednotlivých aspektech své činnosti hodnoceny rozdílně, většina dotázaných se shodne na tom, že se strany starají v první řadě o zisk moci. Nejvíce respondentů tak smýšlí o ODS (79 %) a VV (78 %), nejméně o KSČM (52 %). ODS je dále připisována podpora rozvoje podnikatelské sféry (64 %) a schopnost obhajovat zájmy ČR v zahraničí (40 %). Polovina respondentů uznává, že ODS má výrazné politické osobnosti. Na druhé straně se o ODS většina respondentů domnívá, že vyvolává zbytečné konflikty (62 %).

Podobně především v ekonomických a zahraničně politických aspektech je hodnocena TOP 09, také tato strana podle oslovených občanů dokáže obhajovat naše zájmy v zahraničí (41 %), podporuje rozvoj podnikání (56 %) a má výrazné politické osobnosti (59 %). Pouze třetina dotázaných se v případě ODS a TOP 09 domnívá, že tyto strany umožňují rozvoj střední vrstvy.

V umožnění rozvoje střední vrstvy vyniká podle oslovených občanů ČSSD (54 %), dále se tato strana podle mínění respondentů profiluje jako strana s programem zaměřeným na sociálně slabé (71 %). Podle 48 % respondentů je ČSSD zárukou demokratických poměrů a podle 41 % zárukou právního řádu a bezpečnosti občanů, což je nejlepší hodnocení mezi všemi stranami. 38 % dotázaných soudí, že ČSSD dokáže obhajovat zájmy ČR v zahraničí, což je v rámci statistické chyby v podstatě stejné hodnocení jako u TOP 09 a ODS. Na druhé straně se pouze 33 % dotázaných domnívá, že ČSSD podporuje rozvoj podnikání.

³ Důvěra komunistických příznivců směrem k ČSSD se měnila v čase. V letech 2003 a 2005 důvěřovala tehdy vládní sociální demokracii pouhá třetina sympatizantů KSČM. Poté, co se ČSSD dostala do opozice, stoupla důvěra komunistických příznivců až na 70%.

Graf 4: Názory na činnost politických stran

Pozn.: V grafu jsou zaznamenány u jednotlivých položek a stran odpovědi „ano“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „ne“ a „neví“.

V roce 2010 se hodnocení položek u Věcí veřejných pohybovalo v pásmu průměru, tato strana v ničem nevynikala, ale na druhé straně nebyla v ničem hodnocena vyloženě negativně. V roce 2011 došlo v hodnocení této strany k dramatickým změnám, a to k horšímu. Téměř tři čtvrtiny dotázaných se domnívají, že tato strana vyvolává zbytečné

konflikty a jak již bylo řečeno, podle 78 % dotázaných se Stará pouze o získání moci. Také u většiny dalších položek patří tato strana spolu s KSČM k nejhůře hodnoceným.

KSČM je vnímána jako strana, která má program zaměřen na sociálně slabé (66 %), avšak ve srovnání s ostatními stranami má podobně jako VV horší hodnocení ve schopnosti obhajovat zájmy ČR v zahraničí, v podpoře podnikatelské sféry, v umožňování hospodářského růstu. V neposlední řadě se pouze pětina účastníků výzkumu domnívá, že KSČM a VV jsou zárukou demokratických poměrů.

Srovnání s předešlým výzkumem z roku 2010 nabízí tabulka 1.

Tabulka 1: Názory na činnost politických stran - vývoj

	2010					2011				
	VV	TOP 09	KSČM	ODS	ČSSD	VV	TOP 09	KSČM	ODS	ČSSD
Stará se jen o získání moci.	57	60	50	72	58	78	72	52	79	62
Vyvolává zbytečné konflikty.	40	40	37	61	57	71	56	36	62	47
Má výrazné politické osobnosti.	56	69	39	66	59	36	59	36	54	52
Podporuje rozvoj podnikatelské sféry.	53	60	17	70	33	42	56	19	64	35
Svůj program zaměřuje na sociálně slabé.	19	14	66	10	73	18	9	68	8	71
Umožňuje rozvoj střední vrstvě.	43	39	35	40	52	29	32	39	31	54
Je zárukou demokratických poměrů.	46	49	21	47	48	27	40	24	39	48
Dokáže obhajovat zájmy ČR v zahraničí.	33	50	21	53	39	22	41	24	40	38
Je zárukou právního řádu a bezpečnosti občanů.	39	37	28	38	41	22	31	29	30	41
Má program umožňující hospodářský růst.	36	42	19	44	34	19	30	22	32	33
Řeší problémy rozvážně.	33	37	30	31	37	14	28	33	24	42

Pozn.: V tabulce jsou v buňkách uvedeny procentuální podíly respondentů, jež u konkrétní strany souhlasili s daným výrokiem.